

Malý Velký rok 2: Birdstorming Evropou

Text a foto: Tomáš Grim

Dějà vu. Začalo mnou prosakovat na lodce zmítající se na vlnách Gibraltarské úžiny. „Neřikal jsem si před dvěma lety ‚Velký rok už nikdy více‘, safra?“ mrmlal jsem si pod vousy. Ale veškeré racionální námitky přemazával film běžící v mém vnitřním kině: na plátně vyska-koval jeden úžasný ptačí druh za druhým, jak jsem je v posledních dnech a hodinách viděl. „No, co se dá dělat, takhle našlápnuto těžko budu mít znova – tohle bude ještě mnohem vět-ší rok než ten před dvěma lety!“

Že Velký rok (VR) je ultimátní vý- zva pozorovatele ptactva, soutěž o to, kdo napozoruje za jeden kalendářní rok nejvíc ptačích druhů na daném „hřišti“, i jak probíhal můj improvi- zovaný, leč téměř rekordní rok v ČR, to už víte (Grim T. 2023: Malý Velký rok – 1: Birdstorming za humny. Naše příroda 16/4: 40–54). I to, že jsem se na konci roku, s energií vyždímaného hadru na podlahu, zařekl „Už nikdy více!“. Jenže má předsevzetí nemíva- jí dlouhou životnost – a už vůbec ne, pokud stojí v cestě šanci udělat něco zajímavého, tj. něco „mimo řadu“.

Dva roky po českém VR se mi na- skytla příležitost udělat VR i dál za humny. V Evropě a jejím blízkém oko- lí, tzv. západním palearktu (Western Palearctic, WP; viz mapka). Vonělo to rekordem. Jasná volba: změna plánu.

Dát výpověď, rozvést se, prodat dům

Tyto tři kroky před startem VR zmiňuje většina autorů knižních me- moárů o „Big Year“. Toto motto zvolil i novinář Marek Šálek jako název

▲
„Francie, Azurové pobřeží, 1962?“ Ptáte se správně. Nemůžu si pomoci: přestože vím, že je to Andalusie a o půl století později, tak ta fotka je pocitově skrznaskrz francouzská a stará. Tento článek je ale o ptáčkaření a soutěži zvané Velký rok, tak co nějaké emocionální výlety? To jistě můžete namítnout. Ale bird(watch)ing není jen o ptácích – pro mnohé je v první řadě o cestování (což podepisuji). A často, třeba v Latinské Americe nebo tady v Evropě, je o cestování v čase (podepisuji také). Jo a ta havěť nad pláží jsou jespáci píseční © 6. 8. 2022, Tariifa, Španělsko

našeho rozhovoru o mém VR ve WP pro časopis *Reportér*. Titulek však rozšířil o „Ale Velký rok lze vyhrát i jinak“. K této optimističtější části se hned dostaneme.

Sám bych se do VR plánovitě nepustil. Důkazem budiž můj český Big Year 2020 – čistá improvizace. Pořádný VR má svá pravidla přípravy i realizace (což je tak velké a zajímavé téma, že si ho nechám na samostatný text na příští rok). Pokud je hřištěm svět nebo kontinent (zdaleka největší tradici má US Big Year: Doležal R. 2008: Soutěž v pozorování ptáků. *Vesmír* 87/2: 126–128), je nutno počítat ne rok, ale roky. Jeden navíc na plánování a logistickou přípravu – s rozchodem či rozvodem není třeba otálet až do startu VR... Pokud dokumentujete, počítejte další rok: fotky a zápisky se nezpracují jen taky samy od sebe. Mých téměř 50 000 záběrů z loňského VR, který byl díky extrémně pozdnímu startu spíš malý než velký, by mohlo vyprávět...

Takže „VR rozhodně ne“. Ale osud ne že by chtěl, ale nabídl jinak: nakladatelství Grada mi navrhlo, abych napsal knihu o ptácích invazních, nakladatelství Albatros mě vyzvalo, abych napsal knihu o ptácích měst. Fotomateriálu jsem měl dost, ale ne vše, co by v obou knihách podle mě mělo být – a dělat něco na míň než 100 % podle mě postrádá smysl. Epicentry invazních druhů v Evropě jsou Velká Británie a Španělsko... ano, teď už je to každému jasné. Oba kouty Evropy obývá velmi odlišná ptačí čeládka. Nic víc jako katalyzátor Velkého roku nebylo třeba.

Okovů pracovního úvazku jsem se zbavil už před lety, inspirován především na cestě do Antarktidy řadou „freestylistů“ a třítydenní

blahodárnou absencí internetového připojení, tj. možností zvážit, co s načatým životem. S přítelkyní jsem se rozcházet nemusel, sama odjela na víc než čtvrt roku bádát bramborničky do Španělska (aleluja: invazní druhy a k tomu nejlepší země Evropy na birding!). Zbavit se baráku se mi nepodařilo – nikdy jsem žádný neměl, nevím, co bych s ním na cestách dělal.

Pak jsem při letní pracovně-vztahové návštěvě Španělska ke svému šoku zjistil, že vedu mezinárodní roční žebříček databáze eBird pro Západní palearkt (*Grim T. 2022: Zapisujeme svá pozorování, aby... Klub 300, online, 22. 8. 2022*). Bylo rozhodnuto.

Pozdě, ale přece: tohle bude můj Velký rok!

Flexibilnímu štěstí přeje

„Cože? Letní návštěvě Španělska?!“ To je přesně důvod, proč to byl spíš „malý Velký rok“. Žádné plány. Jen okamžitá improvizace. Většinu jara jsem strávil focením městských ptáků v ČR (za loňský rok u nás v terénu 103 dnů, velká část z nich v zástavbě). Na ptáčkaření času moc nebylo – u oka máte buď fotoaparát, nebo dalekohled, nikdy nelze obojí. Pak přišlo focení v zahraničí (do konce roku nakonec dalších 102 dní ve WP mimo ČR). Až v červenci mě napadlo se podívat na mezinárodní žebříček eBird. Pozorování z WP tam hlásí desítky tisíc ptáčkařů všech národností. První místo bylo neuvěřitelné – vždyť se ani nesnažím „hnát druhy“, jen dělám svou práci!

Tedy: dělal jsem ji do té chvíle. Pro někoho by bylo takové umístění důvodem schrupnout na vavřínech. Pro mě byl úspěch vždy naopak důvodem zamakat ještě víc. Promarnit takovou

šanci a neudělat pořádnější rekord? Nepřipadá v úvahu. Všechno musí jít stranou – a právě moje strategie „freebird“ (ptáčkař na volné noze) mi umožnila to realizovat. O tom, co dělat budu, nebo nebudu, kdy a jak dlouho, rozhodoval jen jeden nadřízený: já (jen škoda, že on mi za to moc neplatí...). Ještě ve Španělsku jsem krátce po překvapení z eBird žebříčku překonal předešlý český rekord (390 druhů, J. Grünwald, 2019) a hned nato i jako první Čech hranici 400 druhů za rok ve WP.

Obé mě utvrdilo, že teprve teď to začíná být zajímavé.

Teď je třeba se do toho konečně opřít.

Tyranie desítkové soustavy

Hned po návratu z pětítýdenního bloumání Iberským poloostrovem jsem zorganizoval výpravu do Izraele. Nejlepší místo WP na birdwatching. A druhy nabíhaly ještě víc, než jsem odhadoval. Dříve nemyslitelná hranice 500 druhů za rok („vždyť to jsem ještě nedávno ve WP neviděl za celý život dohromady!“) najednou až tak nedosažitelná nevypadala. Obratem jsem tedy naplánoval další výpravu, do Kuvajtu. Následující plány nabourala už dávno zaplacená cesta na Madagaskar. Ty tři týdny mi pak v improvizovaném WP VR chyběly. Birding je řehole ☺.

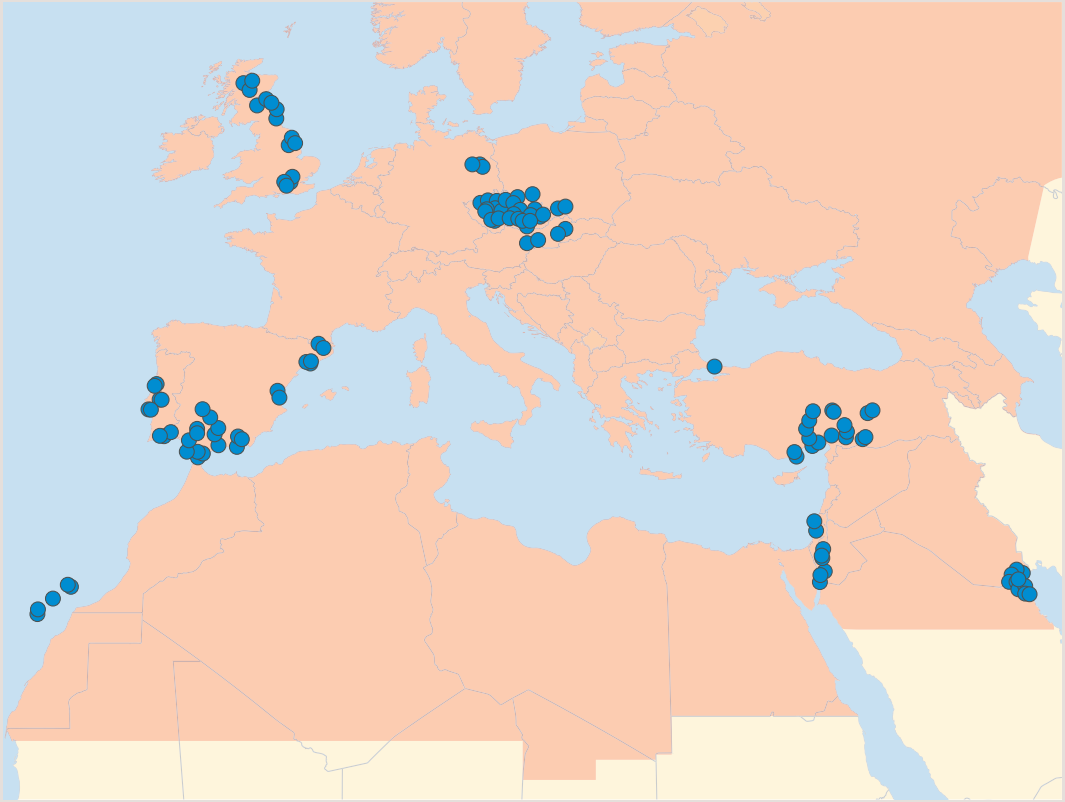
Po návratu z Kuvajtu těsně po Vánocích měl můj roční WP bird list 497 druhů. Sice český národní rekord, s neskutečným náskokem přes 100 druhů před předešlým, ale „není to málo?“ Tyranie desítkové soustavy ve mně hlodala už v letadle: jakékoli kulaté číslo je výhra, zatímco jakékoli těsně nekulaté je prohra. Doma jsem se po pár hodinách aklimatizace z arabských pouští

(to bohatě stačí) sebral a vyrazil s kamarády na promrzlou Šumavu. Do silvestrovské půlnoci přece zbývají celé čtyři dny. Kdybychom našli každý den jeden druh, pokořím další historickou metu v dějinách národního birdingu. To se nestává každý život. V jakékoli zemi na světě.

Jenže cílové druhy byly jeden těžší než druhý... Když se poslední den roku propadal do tmy, byly na pažbě mého binokuláru Meopta jen dva další zářezy. Takže 499. A přesně, jak jsem sýčkoval – kdekdo gratuloval, ale většinou se slitovným dodatkem „Jen škoda, že ta pětistovka vám utekla...“ Jako kdyby předtím pomyslně neutekla 100 % českých ptáčkařů! A naproté většině všech ptáčkařů jakékoli národnosti: na spočtení všech delších ročních WP bird listů v historii (nejen na eBirdu) vám postačí prsty obou rukou (*Ebr J. 2022: WP not-so-big years. BirdForum, on-line, 27. 9. 2022*). Můj roční počet by stačil na místo v české Top 10 v celoživotním žebříčku. Počet druhů, co jsem měl to štěstí potkat za 12 měsíců, nepotká přes 99 % českých ptáčkařů za celý život – tolik k intenzitě bláznovství zvaného Big Year...

Časem o VR napíšu 300+ stranovou knížku, jak bývá v birdersky civilizovaných krajích (tj. UK a USA) zvykem. Vlastně spíš 400+ stranovou a vzhledem k obsahu extrémně stručnou – zatím jsem totiž nenašel knihu, která by pojala Velké roky dva. Ani takovou, ke které bych se vracel kvůli ilustracím: většina VR memoárů nemá fotografie žádné (jen holý text), pokud má, tak bez šťavnatějšího příběhu. Zatím si musíte vystačit s pár slovy (*Grim T. 2023: Malý velký rekordní rok. Klub 300, on-line, 7. 2. 2023*) a drobnou ochutnávkou fotek na následujících stránkách.

▲ **Hřiště.** Velký rok (VR) můžete dělat v jedné zemi i na jednom kontinentu. Nebo, nevíte-li co s miliony na účtu, i na celém světě. Když se ale srovnávají, soutěží a poměřují si délky svých druhových seznamů birdeři z Evropy, není to snad nikdy v rámci Evropy – politické hranice ptáky nezajímají a proč by tedy měly zajímat ptáčkaře? Podstatné jsou samozřejmě hranice biologické. Tedy vymezení zoogeografické, založené na rozšíření skupin živočichů, kteří jsou typičtí pro dané území a jinde je nenajdete. Na mapce vidíte jižní část tzv. západního palearktu (Western Palearctic, WP), kde se příběh malého Velkého roku odehrává. Ptáčkaři na WP většinou odkazují familiárně jako na „vépěčko“. Zahrnuje oblast od západní Evropy po Ural, severní Afriku a okolní ostrovy (např. Azory, Island a podle nových výzkumů by měl zahrnout i Grónsko). Body označují reprezentativní výběr z několika set lokalit, které jsem během svého „WP Big Year“ navštívil

JAK SE DĚLÁ BIRDING „S PLYNEM NA PODLAZE“?

- Dwarshuis A. 2023: The (Big) Year that Flew By: Twelve Months, Six Continents, and the Ultimate Birding Record.
- Woodward R. 2020: My Little Big Year: An American Adventure.
- Strycker N. 2017: Birding Without Borders: An Obsession, a Quest, and the Biggest Year in the World.
- Hayward N. 2016: Lost Among the Birds: Accidentally Finding Myself in One Very Big Year.
- Davies A. & Miller R. 2010: The Biggest Twitch: Around the World in 4,000 birds.
- Kaufman K. 2006: Kingbird Highway: The Biggest Year in the Life of an Extreme Birder.
- Ombascik M. 2004: The Big Year: The Story of the Greatest Bird-watching Competition of All Time.

▲ **Dny a roky mimo řadu.** Lednový večer, světla málo, ale fotím dál – břehouš rudý je „modelka“ a na nocovišti kolih malých mu to sluší tuplem. Nemůžu ale tušit, že koncem téhož roku jiný břehouš pokoří dálkový migrační rekord ptačí říše. Ten, který předtím ustanovil jiný břehouš – kterého jsem shodou okolností držel osobně v ruce! Inspiruje mě to k článku o ptáčkařsky výjimečných dnech (Grim T. 2023: Dny „mimo řadu“. Naše příroda 16/3: 40–49). Ale „mimo řadu“ nemusí být jen dny... O tom je zas tento článek.

9. 1. 2022, Charca de Maspalomas, Gran Canaria, Kanárské ostrovy

▼ **68.** Z Kanárů se vracím domů přes Berlín. S kamarády se vydáme do nedaleké rezervace. Plesáme při pozorování dvou vzdálených teček – dropů velkých. Odjíždíme. A nedaleko silnice se v nádherném ranním slunci pase v několika skupinkách téměř sedm desítek dropů! Hypnotizujeme je hodinu.

15. 1. 2022, Havelländisches Luch, Německo

▲ **Třetí pro ČR.** Strnad rolní (*Emberiza rustica*) je severan. Zatoulává se k nám mimořádně vzácně. Teprve třetího našli Lukáš Brezniak a Matěj Tvarůžka na staré haldě u Heřmanického rybníka. Takový špek (či šperk, podle osobního gusta) jsem musel vidět. Kdo ví, kolik mega-druhů uteče pozornosti na místech, kam kroky ptáčkařů zpravidla nesměřují?
27. 1. 2022, Heřmanice, ČR

▼ **Ne vše, co má peří, se počítá.** Andulka ulétlá z klícky, slepice na dvorku, orebice vypuštěná do myslivecké obory... Že ne každý pták se počítá, to je jasné - jinak by se ptáčkařské soutěže vyhrávaly zakoupením vstupenky do zoo. Jenže jsou i zapeklitější případy: tahle severoamerická husa sněžní (*Anser caerulescens*) se k nám zatoulala odkud? Kroužky na nohou nemá, ale není jak vyloučit, že je z nepůvodní holandské populace - a ta podle stávajících pravidel není „počítatelná“. Česká Faunistická komise tohoto jedince neuznala.
11. 2. 2022, Nová Ves u Chýnova, ČR

▲ **Kdybych tušil, jak to celé dopadne...** Na jaře obcházím sídliště napříč republikou a hledám netuctový motiv, který by ilustroval „plašící siluety“ pro knížku o ptácích měst, kterou píšu. Focení se později zvrhlo ve Velký rok, mezinárodní 1. místo v žebříčku eBird, národní ptáčkářský rekord a deset vítězných fotek ve čtyřech kategoriích soutěže Czech Nature Photo. Tato olomoucká kavka podivující se nad „buřňákem“ získala 1. místo v kategorii Ptáci a stala se erbovní fotkou open-air výstavy soutěže. Když jde tento článek do tisku, má i nominace na vítězství ve dvou z hlavních světových fotosoutěží, Bird Photographer of the Year a Nature Photographer of the Year.
15. 3. 2022, Olomouc, ČR

▼ **„Takovým dnem by šlo snadno zaplnit celý článek.“** Třeba tímhle aprílovým. Na Záhlinických rybnících se neplánovaně protnuly trasy víc než tuctu mých birderských kamarádů a známých. Pozorovaných druhů bylo 90. A stačilo jen přeostržit stativový dalekohled z labutě zpěvné (to ve předu je legendární Zpěvanka) a bez dalšího štelování se pokochat bukačem!
15. 4. 2022, Záhlinice, ČR

▲ **Sen splněn.** Jako kluk jsem si netroufl snít o větší exotice než někde na okraji Evropy, sotva krapet dál. Iranie bělohrdlá (*Irania gutturalis*) pro mě ztělesňovala maximum dosažitelné cizokrajnosti. O 30 let později...
15. 5. 2022, Durnalik, Turecko

▼ **„Ptáčí“.** (Nový termín pro zátiší s dalekohledem, foťákem, atlasem, birdery...) Ptáčkaření není jen o ptácích. A Velký rok je v první řadě o něčem jiném. O cestování. To zdůrazňují autoři mnoha knih o „Big Year“. Mohl bych být sebelepší ptáčkař (jako že nejsem), ale k čemu by mi to bylo dobré, kdyby mě postihl hendikep zvaný sicflajš? Spokojit se s lokálním, byť by to bylo nejlepší místo v celém WP, rovná se Velký rok prohrát. Což by samo o sobě nevadilo – mnohem horší by bylo to nelokální nezažít a nepoznat. A propos: binokulár Meopta se dá využít nejen na koukání po ptácích... ©
19. 5. 2022, Nemrut Dagi, Turecko. Scénář a režie: Tomáš Grim, Kamera: Martin Šerek

▲ „Spát budeš na honorárním konzulátu“. Tihle Skoti mají smysl pro humor, říkám si, když mě kamarád zve na návštěvu. Na místě se ale ukázalo, že to nebyl vtip – kamarád totiž poskytl část svého domu k užívání MZV ČR. A sotva půl kilometru od mé ložnice se po zimování „zapomněl“ samec kajky královské (*Somateria spectabilis*) – nečekaný přírůstek do mého ročního ptačího seznamu.

13. 6. 2022, Musselburgh, Velká Británie

▼ **Jediná na světě.** Racek tříprstý je typicky mořský druh. Ve vnitrozemí hnízdí ojedinele. Nejdále od moře se pak nachází kolonie na řece Tyne ve východní Anglii. Její objem poněkud přerostl hranice tolerance i u jinak přírodě velmi vstřícných Angličanů – aby ulevili pokáleným budovám, postavili několik „rackovníků“ dále od centra města. Účinek očekávatelně stejný jako u nesmyslných městských holubníků – problém se jen zvětšil.

19. 6. 2022, Newcastle Upon Tyne, Velká Británie

▲ **Zatoulanec.** Orlíka krátkoprstého (*Circaetus gallicus*) jsem během Velkého roku potkal mnohokrát v Turecku, Španělsku a Izraeli. Tahle fotka je však kupodivu od nás – díky tomu, že nálezci sobecky neskrblili a své skvělé pozorování zveřejnili. Mladý orlík se u nás zdržoval od konce května až do začátku září.

5. 7. 2022, Kosteliska, ČR

▼ **Čilý letecký ruch.** To je přesně to, co očekáváme v ptáčkařsky nejatraktivnější zemi Evropy. Španělsko proslulo v první řadě evropskou lokalitou č. 1. Tou je NP Doñana, v podstatě delta řeky Guadalquivir. Snímek mladého ouhorlíka stepního (*Glareola pratincola*), který právě křížuje cestu vážce, jsem nepořídil přímo v deltě řeky, ale poblíž jednoho z jejich starých ramen, nebo spíše člověkem upravených kanálů. Brazo del Este je mnohem méně známé než Doñana, ale na ptáky stejně dobré a navíc dostupnější.

24. 7. 2022, Brazo del Este, Španělsko

▲ „Teprve teď to všechno začíná dávat smysl“. V roce 1997 jsem se nachomýtl u obce, kde byl v Evropě poprvé vysazen astrild vlnkovaný (*Estrilda astrild*). Tehdy jsem netušil, že něco jako „invazní druh“ existuje – natož, že se o čtvrt století později vrátím, abych astrilda nafotil pro knihu, kterou si u mě objednal nakl. Grada. Mezitím jsem ho pozoroval na severním i jižním konci jeho přirozeného rozšíření (Kamerun a JAR) i tam, kde se stal invazním (Brazílie, Tahiti, Kanárské ostrovy). Teprve teď se střípky začínají skládat, až teď to všechno začíná dávat smysl...
30. 7. 2022, Santarém, Portugalsko

▼ „Úsilí přebije smůlu“. Tak říkává můj finský kamarád Jarkko. Při předešlých návštěvách Španělska se mnou rorýs bělokostřecový (*Apus caffer*) nespolupracoval. Není divu, je to jeden z nejvzácnějších druhů hnízdících v Evropě. Tentokrát vyšel, ale až na třetí „tutové“ lokalitě.
1. 8. 2022, Ermita de Setefilla, Španělsko

▲ **Pobřežní hlídka - nejlepší pomocník birdera.** „Zdravíčko! Koukám, že zrovna se nikdo netopí, vaše loďka zahálí a my se potřebujem dostat na támhleto písčnou kosu za kanálem. Jestli dobře počítám, tak jedna a jedna a jedna jsou tři. Co vy na to?“, hustím to do zevlujících plavčičků. Za pár minut jsme tam, kde potřebujeme být. Jenže rybák oranžovozobý (*Thalasseus bengalensis*), cíleně hledaný zatoulanec z tropičtějších moří, tam není. Našli jsme ho až o vánocích, přesně o 5 000 km dál na východ, v zátoce Sulaibikhat v Kuvajtu.

3. 8. 2022, San Fernando, Španělsko

▼ **Krokety a sendviče.** Nejjižnější bod Evropy je pro ptáčkaře gastronomicky úživný: po pláži cupitají „krokety“, nad nimi plachtí „sendviče“. Pro neptáčkaře: jespák písčný (*Calidris alba*) býval řazen do rodu *Crocethia*, rybák severní (*Thalasseus sandvicensis*) je anglicky Sandwich Tern ☺

6. 8. 2022, Tarifa, Španělsko

- ▲ **Národní rekord.** „Co jste s Jirkou Sviečkou chytli pěkného?“, ptá se mě kolega. „... a taky 14 slavíků“, nechávám to nejlepší nakonec. „Wow!“ reaguje kolega. „No, jeden z nich byl jinej,“ hážu udičku. „Paráda, fakt ste chytli i tmavýho?!“ Nahrávka na gól, takže: „Ne, ne, ten jinej byl obecněj...“ Na Sedélko jsem jel loni jen jednou – stačilo to, trefil jsem den, kdy legendární kroužkovatel JS udělal nový český rekord v počtu odchycených slavíků tmavých!
25. 8. 2022, Sedélko, ČR
- ▼ „Kdyby vyšel aspoň jeden z těch špeků...“ Kamarádi ptáčkaři, Honza a Ivana Ebrovi, se po letech vracejí k birdingu v ČR. Plánovanou výpravu do Beskyd nám hatí počasí. Jako náhražku navrhuji vyrazit do dravčích polí jižně od Olomouce. „Co byste rádi viděli?“ ptám se. „Poštolku rudonohou, káni bělochvostou, raroha velkého“. Ufff... Ale ukázali se všichni – a jako bonus šest orlů křiklavých! Na snímku raroh obtěžován poštolkou obecnou.
4. 9. 2022, Kralice na Hané, ČR

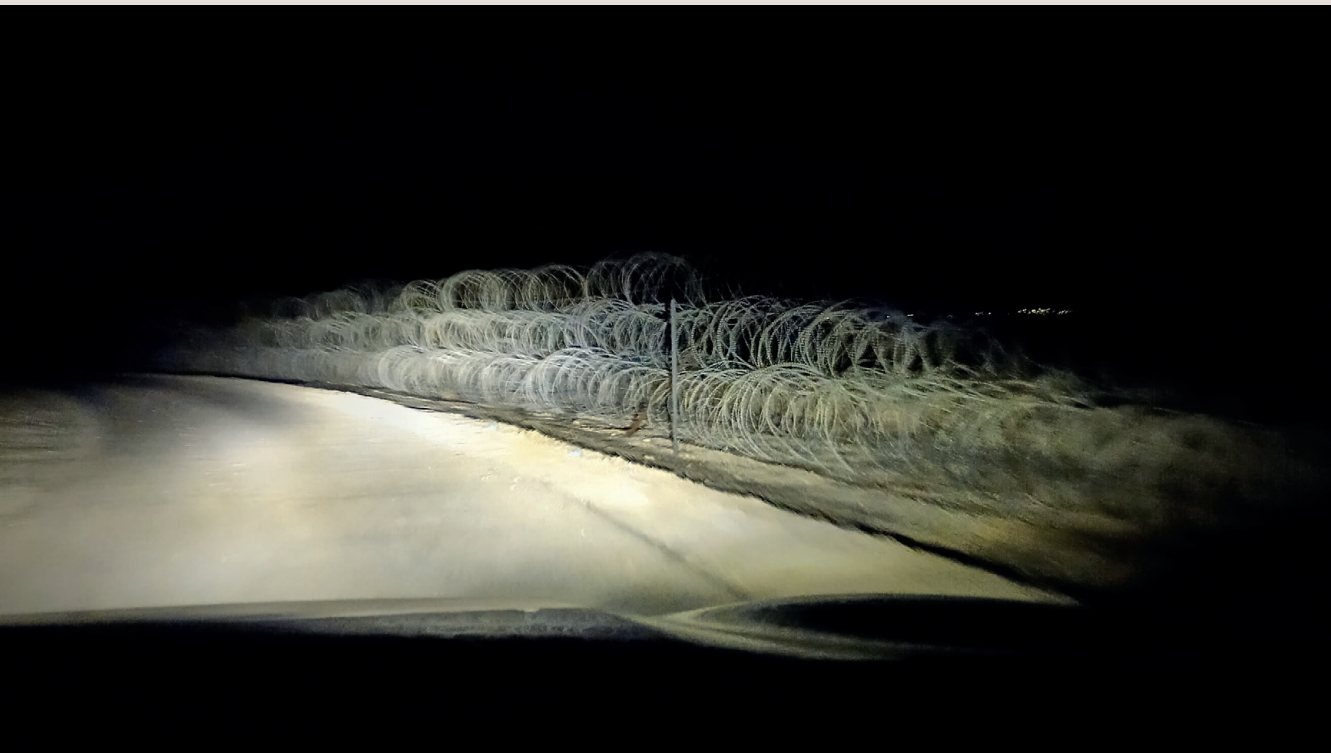

- ▲ **Bez twitchingu vyhrát Velký rok nelze.** Do Polska jsem vyrazil třikrát, např. když se tam zatoulal racek Sabinův (*Xema sabini*). Kdyby byl za humny nějaký asijský budníček, ani nemrknu. „Sabiňák“ je ale jiná liga. Pro setkání s ním jsem dříve jel „Na konec černého kontinentu“ (*Ptačí svět* 25/3: 26–28) a podniknul „Ptáčkaření na vlnách“ (*Ptačí svět* 27/3: 26–28). Obě setkání si pamatuju líp, než co jsem měl dnes ráno ke snídani.
19. 9. 2022, Goczałkowice, Polsko
- ▼ **Podle pravidel.** V tereje žlutonohého (*Sula leucogaster*) bych ve WP sotva doufal. Ale „mám ho“. Pro zajímavost: při focení jsem stál v Izraeli, ale na izraelský seznam se mi terej nepočítá. Jak to? Podle birderských pravidel je jedno, kde stojí pozorovatel – podstatné je pouze to, kde je pozorovaný pták. Terej sedí na bójce v Jordánsku (které je také ve WP), takže ho mám pouze na svém jordánském seznamu.
28. 9. 2022, Eilat, Izrael / Akaba, Jordánsko

- ▲ *„Tohle nemá konce...“ Tradiční pítka (KM19) stepokurů pruhovaných (*Pterocles lichtensteini*) zaniklo. Loni jsme podnikli 13 cílených hledání na jiných lokalitách. Při tom posledním jsem myslel, že mě trefí šlak: zaslechl jsem typické poplašné hlasy „lichtnštajnů“, ale nezahlédl jsem je. I jen slyšené druhy se počítají – pravidlo zavedené nejspíš kvůli sovám a lelkům. Ale v případě stepokurů to bylo k vzteku. Nakonec se však foto-dokumentace povedla.
29. 9. 2022, Eilat, Izrael*
- ▼ *„Našel jsem si na mapě takový pěkný mokřádek, stojí za návštěvu?“ Poté, co jsem rozjel dva Velké roky, dostávám podobné dotazy často. Tentokrát jsem odpověděl prostě, poslal jsem fotku onoho „mokřádku“... Hledání pouštních lelků může být krapet adrenalin – třeba když se kolem podmínovaných jordánských hranic ochomýtáte v noci. Navíc dva dny poté, co vás v Jordánsku zatkli a vyhostili (viz on-line galerie k článku: Grim T. 2023: Velký rok. Jak vyhrát ptáčkařský maraton? *Vesmír* 102/9: 516–521).
30. 9. 2022, Neot Hakikar, hranice Izrael – Jordánsko*

▲ „Pelagic birding“ pro suchozemské krysy © Slovensko přibylo do „sbírky“ zemí, které jsem během Velkého roku navštívil, neplánovaně. Po světě létám čtvrt století. Řídím se pravidlem „Optiku vždy do příručního zavazadla, nikdy ne do odbaveného!“. Cestou z Izraele jsem pravidlo poprvé v životě porušil: z pohodlnosti jsem dal stativák Meopta do kamarádova kufru... Ztracené zavazadlo se vynořilo o tři týdny později, když jsem byl na Madagaskaru. Kamarád bydlí na Slovensku + poště nedůvěřuju = vydal jsem se dalekohled vyzvednout osobně. Cestou jsem z přívozu přes Dunaj samozřejmě „koukal po fůglech“. Ta skvrna uprostřed je potápka rudokrká – nový druh pro Big Year, č. 468.

12. 11. 2022, Hrušovská zdrž – Dunaj, Slovensko

▼ Sejde z mysli... a najednou je na očích. Motáka stepního jsem jako možný přírůstek do velkoročního seznamu pustil z hlavy už dávno... a najednou se vynořil z irácké strany hranice.

19. 12. 2022, guvernorat Al Jahra, Kuvajt

▲ *Nemesis*. Ptáčkaři jménem řecké bohyně pomsty označují druh, který vám opakovaně uniká, snad právě proto, že ho nutně „potřebujete“ (protože zrovna soutěžíte), zatímco ostatní ptáčkaři ho potkávají, ač jej „nepotřebují“ (protože zrovna nesoutěží). V roce 2022 si se mnou hru na *Nemesis* zahrál tříprstý. Podnikl jsem 11 pokusů: Jeseníky, Polana, Hostýnky, znovu Jeseníky, Beskydy, Šumava. Některé lokality opakovaně. A nic. Den před Silvestrem řeknu navečer vyštaveně kamarádům „Tohle už není birding, ale masochismus, balíme to“. Zamůříme k autu. Cestou mě našťěstí napadne ověřit to tukání z koruny smrku, i když biotop je pro datlíka nevhodný... a tady ho máte na fotce. Jen půl hodiny poté, co jsem hledání vzdal. O den později se nám ten kujón předvede i na Šumavě, aniž bychom po něm pátrali... Ironie osudu – vždyť to už datlíka přece nepotřebuju. Aby byl příběh úplný: v předešlém Velkém roce (ČR, 2020) jsem si datlíka „odškrtl“ hned na jaře, aniž bych ho vůbec hledal a ještě předtím než jsem vůbec o nějakém Big Year soutěžení začal uvažovat. Birding je loterie. 30. 12. 2022, Kašperské Hory, ČR

P. S.

„Góóóó!!!!“

Z hlediska tyranie desítkové soustavy mě litovat nemusíte. Pěnka-va obecná už neexistuje. Místo ní máme ve WP hned patero různých druhů pěnkav. Jeden z nich jsem fotil začátkem loňského ledna. V tu chvíli jsem neměl tušení, že se o půl roku později zblázním a rozjedu Velký rok. A tím méně jsem mohl tušit, že o rok později se na stejné fotce budu dívat na jiný druh, *Fringilla canariensis*, a mou pracovním zazní „Góóóó!!!!“

Když se druhy štěpí, má ptáčkař takovýto gaučák (za tento šťavnatý termín pro anglické arm-chair tick děkuji J. Grünwaldovi). Díky gaučové pěnkavě jsem tedy mety 500 nakonec přece jen dosáhl. Jiné druhy zas ale možná ornitologové sloučí...

O čísla nakonec nejde – stejně je desítková soustava jen historická náhoda, nic „objektivního“. Vzpomínky a pamětihodné zážitky, nejen s opeřenci, stojí samy o sobě. Berličky žebříčků nepotřebují.

Rekordy jsou jen patníky u cesty; hlavní je ta cesta. ■

Citované články autora jsou volně k dispozici na jeho stránkách: <http://www.tomasgrim.com/>

